

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

IV обикновено Народно Събрание.

(Втора извънредна сесия).

VI. ЗАСЪДАНИЕ, СРЪДА, 5 ЮНИЙ 1885 ГОД.

(Начало въ 2 часа слѣдъ пладнѣ, подъ предсѣдателството на подпредсѣдателя г-на Тр. Панова.

Предсѣдателствующий (звъни): Засѣданието се отваря. Г-нъ секретаръ ще прочете списъка на г-да депутатитѣ, за да се види, кой присѣтствува и кой отсъствува отъ това засѣдание.

Секр. Симидовъ (чете списъка). Отсъствуватъ: Димитръ Добревъ, Симо Грозевъ, Петръ Мишайковъ, Ив. Кавалджиевъ, Лазаръ Дуковъ, Д-ръ К. Помяновъ, Тодоръ Ивановъ, Ат. Узуновъ, Кирко Вълковъ, Савва Ивановъ, Христо Симидовъ, Атанасъ Каракашъ, Петко Мариновъ, Драганъ Цанковъ, Димитръ Караначевъ, Райчо Каролевъ, Марко Балабановъ, Петко Каравеловъ, Христо Дюкмеджиевъ, Д. Буровъ, Петко Кънчевъ, Ив. Стамболовъ, Георги Тодоровъ, Стефанъ Стамболовъ, Георги Живковъ, Д-ръ К. Стоиловъ и Т. Яневъ.

Предсѣдат.: Отъ 195 души представители, отсъствуватъ 28, а присѣтствуваатъ 167 души. Има законното число, за да се отвори засѣданието и пристѣпни къмъ разискваніе въпроситѣ, положени на дневний редъ.

На дневний редъ за днесъ е: 1) продължение доклада на комисията по проверката на изборитѣ; 2) отговоръ отъ бюрото на запитванието на г-на Дюкмеджиева за напечатванието на 4-та часть отъ доклада на анкетната комисия; 3) запитванието на г-на Манова, относително закона за гаранцитѣ на чиновницитѣ; 4) запитванието на г-на Марка Велева, относително закона за общинитѣ. Но преди да дамъ думата на г-на докладчика, има нѣколко скратени протоколи отъ предишнитѣ засѣдания, които ще моля г-да секретаритѣ да прочетатъ.

Секр. Симидовъ: (Чете протокола отъ IV засѣдание).

Предсѣдат.: Ако нѣма нѣкой да направи забѣлѣжка върху четения протоколъ, ще се пристѣпни къмъ четението на протокола отъ V засѣдание. Г-нъ Ив. Славейковъ се замолява да прочете слѣдующий протоколъ.

Секр. Славейковъ: (Чете протокола на V засѣдание).

Предсѣдат.: Има ли нѣкой да направи нѣкоя забѣлѣжка върху прочетения протоколъ? (Гласове: Нѣма). Ще се пристѣпни къмъ дневний редъ. Замолява се г-нъ докладчикъ по проверката на изборитѣ да заеме мѣстото си.

Докл. Петковъ (отъ трибуната).

Кеманларска избирателна околия (Разгр. окржжие). Избора на 16 Декемврия не се състоялъ. На 23 Декемврия бюрото се съставило въ 10 часа преди пладнѣ и избирателитѣ почнали да гласоподаватъ. Гласоподаванието траяло до 5 ч. подиръ пладнѣ. Отъ 5385 души избиратели, гласоподавали сж 217 души. Всичкитѣ гласове сж подадени за Хаджи Етемъ Мехмедовъ. Презъ времето на избора никакви нередовности не сж станали, никакви заявления нѣма. Комисията намира тоя изборъ за правиленъ и законенъ и е на мнѣние да се одобри. (Прието).

Предсѣдат.: Слѣдъ това иде отговора на запитванието на г. Дюкмеджиева за не напечатванието на 4-й докладъ на анкетната комисия.

Както запитванието на г-на Дюкмеджиева, тъй и слѣдующитѣ запитвания на г-да представителитѣ, понеже не сж се съобразили съ чл. 39 отъ правилника за вътрѣшния редъ, сами по себе си не могатъ да се турягъ на разискваніе. Слѣдва въпроса за въз-

награждението на свещеницитѣ. Ще моля г-на секретаря да прочете доклада на правителството.

Секр. Ташикмановъ (чете):

Господину Председателю на IV Обикновено
Народно Събрание.

Съ настоящето като Ви испращамъ доклада до Народното Събрание отъ 4 й Юний тек. год. подъ № 2452 по въпроса за добавочното възнаграждение на свещеницитѣ въ Княжеството, имамъ честь да Ви моля, г-не Председателю, да се распоредите за прочитанието му въ сегашната сесия на Събранието и за внасянието му въ протоколитѣ.

Министръ: П. Цановъ.

Главенъ Секретарь: П. Черневъ.

Началникъ на Отдѣлението: П. Генчевъ.

„ДОКЛАДЪ

до IV Обикновено Народно Събрание.

Познато е на Господа Народнитѣ Представители, че почти едновременно съ полагаието основи на гражданското ни управление, се появи и въпросътъ за начина, който би трѣбало да се избере за обезпечение материалното положение на свещеницитѣ и за повдиганието имъ на онай височина, която имъ подобава въ една свободна православна държава.

Съ тая цѣль сж се предприемали въ разни времена опитвания; но едвамъ прѣди двѣ години се гуди основа, която трѣбаше да измѣни прѣжнето положение на свещеницитѣ, относително поддържанието имъ, като се приехъ отъ III-то Народно Събрание въ 1883 год. известнитѣ допълнения къмъ Екзархийский Уставъ, за да стане той приспособимъ за въ Княжеството. Но цѣльта не можаше навѣрно да се постигне отъ къмъ тая страна, поради непълнотата и неопредѣлеността, вслѣдствие на което законътъ е можилъ да се положи въ дѣйствието само слѣдъ цѣла година отъ издаванието му и то непълно, а само въ нѣкои статии, и второ защото споредъ чл. 12, часть втора, отъ Допълнението къмъ Екзархийский Уставъ, добавочното възнаграждение се дава на свещеницитѣ чрезъ Правителството, а не отъ държавнитѣ приходи, както става това за удовлетворение разнитѣ държавни нужди. Така щото Правителството въ това отношение служи само като посредникъ за исплащане опредѣлената часть отъ добавочното възнаграждение, количеството на което се събира (чл. 15, алинея втора) отъ православното население въ Княжеството, съразмѣрно съ прямитѣ даждии на всѣкого одного. Че това е така, става явно и отъ обстоятелството, че въ миналогодишния расходенъ бюджетъ суммата 850000 лева, опредѣлена за добавочно възнаграждение, на свещеницитѣ, и вотирана взаимобразно, е означена въ приходний бюджетъ като доходъ отъ еноритѣ. Отъ друга страна пакъ и самото количество за това възнаграждение било е опредѣлено въ бюджета въ недостаточенъ размѣръ, поради което, слѣдъ издаванието слѣдуюмата часть отъ възнаграждението за двѣтъ четире мѣсечия отъ миналата 1884 година, за послѣднитѣ четире мѣсеца останжж само 151089 лева, вмѣсто потребното за това време количество 350001 лева.

Опредѣленото, обаче, количество за добавочно възнаграждение, което трѣбаше да постъпи като приходъ, и до нинѣ не само

не е събрано, но и не е расхвърляно върху православното население, така щото, алинея втора отъ чл. 15 и чл. 24 отъ Допълнението къмъ Екзархийский Уставъ, които съставятъ сжщественната часть колкото се отнася до възнаграждението на свещеницитѣ, не сж били приложени. Една отъ причинитѣ на това е, че не е било направено распореджание съ време за съставянието на духовнитѣ Епархийски Съвѣти, а безъ това не е било възможно да се съставятъ списъци по распредѣление на еноритѣ, които и трѣбаше да служатъ за основа при самото расхвърляние върху православното население опредѣленото количество. Тия списъци на еноритѣ сж били получени въ Министерството едвамъ презъ мѣсець Май 1884 год. при всичко, че приспособенъ за въ Княжеството Екзархийский Уставъ е утвърденъ още въ началото на 1883 год.

При все това Министерството е наченало да дава слѣдуюмата за всѣко четиримѣсечие сума за добавочно възнаграждение и по тоя начинъ е платило за осемтъхъ мѣсеци отъ миналата година.

Между това се свика IV обикновено Народно Събрание на първата си редовна сесия, което не вотира сума, потребна за добавочно възнаграждение на свещеницитѣ за презъ 1885 год. Това възнаграждение на Събранието отъ гласуване сума за тая цѣль, бѣ претълкувано като унищожение на ония статии отъ Екзархийский уставъ, които се касаятъ до поддържанието на духовенството и биде причина да се породи въ послѣдно време вълнение между свещеницитѣ.

Тѣй като на правителството не бѣ отпуснжтъ отъ Народното Събрание кредитъ за възнаграждение на свещеницитѣ, Министерството не можеше да направи друго, освѣнъ да се распореди, съгласно съ касателнитѣ членове отъ Екзархийский уставъ, щото потребното за тая цѣль количество да се расхвърля върху православното население, за да може да се плаща на свещеницитѣ и тая година, — и на 2-й мартъ повѣренното менѣ Министерство отправи въ тоя смисълъ циркуляръ до окръжнитѣ управители.

Съгласно съ тоя циркуляръ окръжнитѣ управители сж свикали представители отъ еноритѣ и членоветѣ отъ постояннитѣ окръжни комисии, за да се пристъпи къмъ расхвърлянието върху еноритѣ потребната сума за добавочно възнаграждение на свещеницитѣ. Населението обаче, съ исклучение на двѣ окръжия — Варненското и Пльвенското — категорически е отказало да пристъпи къмъ това расхвърляние потребнитѣ сумми, като е заявило, че то желае да поддържа свещеницитѣ сл по начина, който е сжществувалъ до издаванието допълнението къмъ Екзархийский уставъ, като се запазятъ мѣстнитѣ обичаи, особено по селата, дѣто значителната часть за поддържане на свещеницитѣ се давало въ натура, — въ разни произведения, и още на основание на чл. 134 отъ устава за управлението на Българската Екзархия, тѣй като споредъ тоя членъ само общъ Народенъ Екзархийский Съвѣтъ, въ който би участвували представители отъ всѣка епархия, има право да измѣнява, въ случай на чужда, тоя уставъ.

Правителството не можеше хладнокрѣвно да глѣда на положението на свещеницитѣ, а отъ друга страна пакъ ония статии отъ допълнението къмъ Екзархийский Уставъ, които се отнасятъ до поддържанието имъ, се оказахж неприложими, ще повторено да кажж пакъ, поради своята неопредѣленостъ. И наистина,

тия статии предписватъ, щото потребното количество за ежегодно добавочно възнаграждение на свещеницитѣ да се расхвърля съразмѣрно съ прямитѣ даждии на всѣкого отъ православното население въ Княжеството, безъ да се указва при това, отъ коя година прямитѣ даждии ще се взематъ за норма и ще се расхвърлятъ, то като общо равномѣрно даждие, или же отдѣлно по енории, споредъ нуждитѣ на всѣкой една отъ тѣхъ. Въ послѣдний случай излѣзло би това, че не само на членоветѣ отъ разни енории би се паднало да плащатъ различенъ размѣръ отъ добавочното възнаграждение, но и членоветѣ отъ една и съща енория би трѣбало да плащатъ не еднакъвъ процентъ, тъй като количеството на прямитѣ имъ даждии е различно.

За да се намѣри, прочее, исходна точка отъ това положение на работитѣ, на Министерството не оставаше друго, освѣнъ да помисли за измѣнението по законодателенъ редъ ония статии отъ «допълнението къмъ Екзархийский Уставъ», които опредѣлятъ, както количеството за добавочното възнаграждение на свещеницитѣ, така и начина на расхвърлянето и събиранieto му. Съ тая цѣль въ послѣдне врѣме, азъ представихъ на Негово Високопросвѣщенство, Екзархийский Делегатъ, два проекта за ония измѣнения въ допълнения къмъ Екзархийский уставъ, които могатъ да станатъ безъ нѣкой ущербъ за църквата и духовенството и които, като съгласни съ обичаитѣ на народа, би се посрѣщали отъ него съчувственно и би обезпечили материалното положение на свещеницитѣ. Но Негово Блаженство, Българский Екзархъ, на одобрението на когото бѣхъ представени тия проекти, и въ двата случая отказа да даде съгласието си.

Послѣдний отъ тия проекти бѣ слѣдующий:

«Чл. 13 отъ глава IX, часть втора и бѣлѣжката къмъ него се измѣнява така:

«За добавочно възнаграждение на свещеницитѣ, селското население, а тъй също и земеделѣцкото, което живѣе въ градоветѣ, дава ежегодно по 10 оки жито, а тамъ дѣто такова нѣма, по 10 оки ржъ и по 15 оки мисиръ на всѣко едно вѣнчило.

«Въ градоветѣ: Варна, Руссе и София добавочното възнаграждение се смѣта по 5 лева на къща, въ другитѣ окръжни градове по 4 лева, а въ градоветѣ околийски — по 3 лева на къща, като се исклучатъ къщитѣ на земеделѣцитѣ, които си заплащатъ като селскитѣ жители.

„Забѣлѣжка. При събиранieto количеството, потребно за добавочно възнаграждение на свещеницитѣ, за цѣла година, въ всѣкой единъ градъ населението, по общо съгласието на гражданитѣ, се раздѣля на три класса, отъ които всѣкой плаща споредъ състоянието си.

«Чл. 14 се отмѣнява.

«Втората алинея на чл. 14 се измѣнява така:

Добавочното възнаграждение както въ храна, така и въ пари, се събира отъ православното население отъ общияскитѣ управления. Паритѣ се внасятъ въ надлѣжнитѣ ковчежничества, а храната се предава на окръжнитѣ постоянни коммисии, които продаватъ съ търгъ и стойността ѝ внасятъ въ ковчежничествата.

«Чл. 16 се видоизмѣнява както слѣдва:

Подробноститѣ за начина на плащанieto добавочното възнаграждение, както и за реда на счетоводството, ще се опредѣлятъ отъ единъ Правилникъ.

«Членоветѣ 17 и 18-й се отмѣняватъ.

«Въ чл. 23 думата «жиго» се искхвърля.»

Княжеското Правителство като намира, че нему принадлежи да се грижи за издирване начина, по който би можало да се достигне гонимата цѣль — материалното обезпечение на свещеницитѣ, безъ вземане крайни мѣрки за изпълнение на единъ законъ, срѣщу който още отъ дена на издаването му се произнесе всичкото православно население, а особено селското, бѣше приготвило и трети проектъ за урежданieto на тоя въпросъ. Но прѣдъ видъ на това, че Негово Блаженство не само се несъгласява на каквото и да е измѣнение въ Дополнение къмъ Екзархийский Уставъ, безъ предварителното одобрение на Св. Синодъ, но и категорически заявява чрезъ делегата си, че направеното нѣма да се приеме отъ него. — Княжеското Правителство, за да покаже още единъ пътъ дълбокото си уважение, което питае къмъ Върховната Духовна власть на Българската Църква, рѣши да се не внася въ тая сессия предизвѣстеното въ минхлий понедѣльникъ (3 Юний) прѣдложение, по въпроса за материалното обезпечение на свещеницитѣ, а да влѣзе въ споразумѣние съ Негово Блаженство Екзарха, за приготвяние проектъ, който да се внесе въ идущата сессия на Народното Събрание.

Гр. София, 4 Юний 1885 год.

Министръ на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията:

И. Цановъ.

Мановъ: Г-да представители! Онова което се прочете сега отъ трибуната отъ г-на Секретаря, както чухте, по съдържанието си не е нищо друго освѣнъ единъ докладъ отъ страна на г-на М-ра на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията за хода на работата, или за развитието на въпроса относително материалното подобрене на бѣлото у насъ духовенство. Какъ се почнала работата, какъ се е водила и въ какво положение е стигнала сега. Отъ заключението на този докладъ се вижда, че правителството не прави никакво, ни най-малко предложение, което би поддѣжало днесъ на приемане или отхвърляние отъ Нар. Събрание. Ще каже, че правителството е счело за нужно да увѣдоми Нар. Събрание само за хода на работата; какъ е вървѣлъ въпросътъ, презъ какви фази е миналъ и въ какво положение се намира. И Нар. Събрание не може нищо друго да направи, освѣнъ да го приеме и има за свѣденне.

Друго нѣщо, което забѣлѣзвамъ отъ тозъ докладъ е това, че сегашний кабинетъ е съзналъ напълно важността и значението на този въпросъ и потрудилъ се е, колко му е било възможно, да го урегулира и да го разрѣши чакъ по-скоро благоприятно, както за духовнитѣ наши служители, тъй също и за подвѣдомственитѣ, тѣмъ православни християни. Но мѣрkitѣ, които предложилъ сегашний кабинетъ, намѣсто да се подкрѣпатъ отъ екзархията, тѣ намѣрили въ нея силно съпротивление; намѣсто, както е длѣжна да помогне на правителството и да излѣзе съ удачно разрѣшение на въпроса, та отъ една страна да се подобри материалното положение на духовнитѣ наши служители, а отъ друга да се успокои и самото население, — тя, за жалость, показвала съпротивление и казвала, че каквито измѣнения и да станатъ, тя нѣма да ги приема. Това нѣщо не може освѣнъ да възбуди съжаление у насъ, защото отъ друга страна, като се зема тѣзи измѣнения, които сѣ направени отъ III Нар. Събрание съ съгласието на Екзархията, всякитѣ сѣ такива, че не могатъ да се приложатъ. Въ такъвъ случай трѣбваше по-голяма рев-

ность отъ вашата Екзархия, че да се нареди тъй въпроса, щото приложението му да бжде възможно. Това нѣщо не е станало.

Въ заключение азъ, като считамъ отъ една страна, че въпросътъ е много важенъ, както казва и самия докладъ, а отъ друга, че духовнитѣ лица сж се раздвижили, по този въпросъ, ми се струва, че би било хубаво да се напечата този докладъ и да се раздаде на г-да представителитѣ, а така сжщо да се распространи и между самото население, щото да може по-скоро да узрѣе този въпросъ и въ идущата сессия да земе едно благоприятно и за двѣтѣ страни разрѣшение. Ще ви моля да приемете, щото почитаемото бюро да се задължи да го напечата и раздаде.

Вълчевъ: Г-да представители! Въпросътъ, по който се говори отъ г-на предговоривши, е наистина отъ капитална важность. Както е поставенъ сега чрезъ доклада на г-на М-ра на Вѣшнитѣ Дѣла и Исповѣданията, намъ предлежи да земемъ актъ отъ всичко това, което се чете и да видимъ въ идущата сессия, какво ще стане съ този сериозенъ и отъ голѣма важность за страната въпросъ. Но не ще е никакъ излишно, до дѣто дойде свикванието на Обикновенното Нар. Събрание въ редовната му сессия, да се кажатъ нѣколко думи, по които всѣки единъ отъ г-да представителитѣ, като има предъ видъ всичко, което е говорено, да може да обсъди самъ за себеси въпроса и да се приготви за тая важна работа или какъ да си даде гласа въ редовната сессия. Азъ ще кажа ето що.

Чухте отъ доклада, че светата Екзархия категорически отказала да се съгласи съ какво да е измѣнение на екзархийския уставъ. Азъ това не мога да разбера другоаче, освѣнъ тъй, че Екзархията не желае да подобри положението на свѣщенството. Въ екзархийския уставъ е казано, че има добавъчно възнаграждение, но не е опредѣлено отъ дѣ да се земе. Значи, Екзархията или сама не е опредѣлена отъ дѣ да се зематъ паритѣ, или пъкъ желае свещеницитѣ никога да не получатъ възнаграждение. Азъ едно нещо предполагамъ и то трѣбва да е вѣрно. Вий знаете, че този законъ е изработенъ въ 1883 година, а тогава народнитѣ представители не сж мислили много много отъ дѣ ще се зематъ, че не може да се пренасятъ сумми отъ единъ параграфъ къмъ други, или пакъ сж считали, че едно предписанье стига за да се отпуснатъ 200, 300 хиляди лева. Тогава този законъ е ималъ сила и значение, защото е било възможно, ако и да не е опредѣлено отъ Нар. Събрание, отъ кой параграфъ да се отпуснатъ, могло е да се даватъ, но днесъ при съществуващието въ страната на единъ законъ, който опредѣля строго и точно, че не може да се пренася, нито единъ савтимъ отъ една глава въ друга, а не да се харчатъ пари невоотирано отъ Нар. Събрание — този законъ, дѣто Екзархията отказала да земе въ внимание справедливитѣ предложения отъ страна на правителството — има ли каква годъ възможность, щото да се оздрави свѣщенничеството? Никакъ не. Защото въ закона въ послѣдната алинея на чл. 15 се казва. (Чете):

Суммитѣ за това възнаграждение се събиратъ отъ всичкото православно население въ Княжеството съразмѣрно съ прямиѣ даяния на всѣкиго и по начинъ, както се събиратъ държавнитѣ данъци.

И за да се събере това възнаграждение, трѣбва да има законъ, трѣбва да се изработи по установения редъ, а за да се изработи пакъ трѣбва предложение, което да стане или отъ предста-

вителитѣ или отъ правителството. Правителството направило, а екзархията е отказала. Ако да имахме врѣме да уравнимъ този въпросъ, пакъ нѣмахме възможность, защото нѣмаме проектъ никакъвъ и ние несме виновати, а екзархията. Ако желаше, както ние сме въ желание да се уравни въпроса, щѣше да направи. Колкото за пасажа, дѣто се казва въ доклада, че се подигнало вълнение между свѣщенничеството, това не е истина, защото ще ви кажъ, че ние живѣемъ между населението. Вълнение нѣма между свѣщенничеството, защото знаемъ, че народа е противъ това, което стана въ 1883 год. (Гласове: вѣрно). Народътъ казва, че ние почитаме, уважаваме свѣщенничеството и заедно съ това и цѣлото духовенство и ако иска да отидемъ противъ свѣтитѣ рѣшения, които сж отъ Нар. Събрание и да дигнемъ бунтъ въ страната. Какво казва народа? Казва, че който прави таково нѣщо, прави го отъ вѣнъ кръга на това, което трѣба. Свѣщенничеството само чуло, че народа не желае да се плаща отъ държавната хазна на свѣщенничеството, а именно да се уреди въпроса по единъ такъвъ начинъ какъвто предлага правителството. Въпроса макаръ, че е отъ голѣма важность, съ спокойна съвѣсть ще кажемъ, че понеже не искаме да се уравни въпроса нека бжде отговорностьта тѣхна. Трѣбва ние сега да земемъ актъ отъ тѣзи думи и да се приготвимъ за идущата сессия, а пакъ доклада да ни се даде да го изучимъ до идущата сессия и нека разбере екзархията, че до дѣто засѣдава това Нар. Събрание нѣма да се прѣска отъ хазната, нито единъ сантимъ незаконно, както сж се прѣскали прѣвъ 1883 год.

Шивачевъ: Много добръ разяснихте въпроса и сега не остава друго нищо, освѣнъ да поздравя тѣзи депутати отъ болшинството, които днеска имаха голѣмъ куражъ да искажатъ своето мнѣние върху тоя важенъ въпросъ. Азъ имъ желая добръ успѣхъ и ще се считамъ щастливъ, ако нѣма втори пътъ да ги поздравя съ тозъ въпросъ. Азъ съмъ отъ тѣзи хора г-да, които обичатъ да искажатъ това, което иматъ на сърцето си и Г. г. Вълчевъ и Мановъ отъ името на болшинството, което искажатъ. (Шумъ. Мановъ: отъ свое име съмъ говорилъ!) Азъ имамъ право да говоря, както и другитѣ (Гласове: никой не е говорилъ отъ името на болшинството!) Дай Боже да дойде день, когато тѣзи г-да представители, както и болшинството, да свършатъ тѣй въпросътъ, както по-крайнитѣ мерѣ си зеха куражъ Мановъ и Вълчевъ да го искажатъ (Гласове: на предмѣта! Предсѣдателъ: моля г-на Шивачева да се ограничава върху предмѣта!) Върху предмѣта говоря г-не предсѣдателю! (Пресѣд.: азъ ви предупреждавамъ, че ако ще се отдалечавате, нѣмате думата!) Азъ мисля, че несъмъ се отдалечавалъ! (Шумъ. Гласове: предмѣта не е болшинството!) Тогава значи, азъ ще моля Нар. Събрание, да гласува до колко то е солидарно съ мнѣнието на г-на Манова и Вълчева, защото другоаче го считамъ голословно и че болшинството както и правителството, нѣма никакво желание да се рѣши тоя въпросъ.

Н. Мановъ: Г-да представители! Това което говори г-нъ Шивачевъ нѣма нужда да се опровергава. Самата негова полза, самото негово положение при говорението му, е достаточено опровержение на неговитѣ думи. (Гласове: вѣрно!) И азъ го зарадвамъ за това. Азъ направихъ такъво предложение, защото и нѣма какво да разискваме по настоящемъ, и пакъ го казвамъ това. Правителството докладва състоянието на работитѣ. То неправи

нѣкакво предложение, а и отъ наша страна такъво нѣщо нѣма. Какво прочее, има да разискваме? Веднажъ като вземемъ за свѣдѣние докладътъ на правителството, намъ не остава освѣнъ да имаме на дневенъ редъ. И азъ ще моля Нар. Събрание да гласува моето предложение да се напечата тоя докладъ и да се распрободи както на представителитѣ тѣй и на населението по вънъ, и да се мине на дневенъ редъ. (Гласове: исчерпанъ!)

Предсѣдатель: Питамъ: има ли нѣкой да говори по предложението на г. Манова? Ако нѣма, нѣма да дамъ думата никому. Г. Мишевъ! (Мишевъ: Щехъ да отговори на г-на Шивачева) (смѣхъ). Нѣмате думата.

Г. Мановъ предлага докладътъ да се напечата и даде на представителитѣ.

Свящ. Радовъ: Г-да! Каквото и да говоримъ и продължаваме, виждамъ, че нѣма да се свърши нѣщо по добавочното възнаграждение на священниците. Азъ за едно искахъ да попитамъ г. М-ра на Исповѣданията. . . . (Единъ гласъ: моля ви!) Понеже священниците иматъ на рѣка Екзарийскій уставъ за законъ. . . (Предсѣдатель: на предмѣта, моля ви!) Да отговори г. м-ръ, ще ли имъ се плаща нѣщо? Това питамъ.

Предсѣдатель: Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори повече? (Не). Които желаятъ, да дигнатъ рѣка. (Двама дигатъ) Ще се вотира предложението на г. Манова, които неприематъ предложението на г. Манова, да дигнатъ рѣка. (Никой). Значи докладътъ на правителството ще се напечата и даде на представителитѣ. Дневний редъ е исчерпанъ.

З. Градинаровъ: Г-да представители! Азъ мисля, че мнозина отъ васъ помните, че още отъ 1880 г. у насъ се учреди Държавна Печатница. Вѣка година почти въ бюджета се предвижда, за поддържанieto ѝ и за доставянieto на разни материали, по една огромна сума. За купуванието, доставянieto и предаванieto нѣщата за печатницата вънъ изъ провинциитѣ и тукъ се прѣскаватъ разни неумѣстни слухове. Лошитѣ язици даже предписватъ нѣща много неуважителни за чиновницитѣ въ печатницата, които азъ не вѣрвамъ. Обаче за успокоението на общественото мнѣние и за освѣтление на предмѣта за които се говори, азъ правя запитване къмъ г-на М-стра на Пресвѣщението и го моля да отговори по възможности още въ настоящата, или поне въ бѣднѣщата сессия на запитванието ми, което направихъ и е съгласно съ правилника за вътрѣшния редъ на Нар. Събрание.

Хр. Дюкмеджиевъ: Г-да представители! При всичко, че не е въ мое право да отговарямъ на г-на Градинарова, но до колкото помня, това което той пита е извѣстно на г-да представителитѣ, защото по напредъ при разглежданieto на бюджета г-нъ м-стръ представи свѣдѣния върху прихода отъ тая печатница. (Шумъ) и щомъ стои това въ протоколитѣ незная до колко лошитѣ уста ще ни правятъ да се съмнѣваме. Въ протоколитѣ е отбѣлжено какви разности и какви приходи има печатницата.

М-ръ Президентъ: Като нѣма сега достаточное време, на тоя въпросъ [ще се отговори въ бѣднѣщата сессия. Но да се не беспокоятъ г. Градинаровъ отъ прѣсканитѣ слухове за вѣка покупка постановява министерскій съвѣтъ, исписва се отъ фабрицитѣ и дохожда въ 20—50 % по-евтино.

Предсѣдат.: За утрѣ, понеже нѣма заседание, нѣма какво да предлагаме за гласуване. Моля ви. Ще ви съобщя, че утрѣ въ 10 часа преди обѣдъ ще се затвори настоящата извънредна

сессия и ви моля да приеждетувате. За сега (звъни) заседанието се затвара.

(Край въ 3 ч. послѣ пладнѣ).

Тържественно закриванье на II извънредна сессия на IV Обикновенно Народно Събрание.

Срѣда 5-й Юний 1885 год.

ПРОГРАММА:

Часътъ на 11^{1/2} сутринта НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО Князътъ излѣзва отъ Двореца за да иде въ зданието на Нар. Събрание.

Редътъ на тържеството.

Едно отдѣление конни стражари.

Софийскій Градоначалникъ на конь.

Единъ взводъ отъ конвой на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО.

Едно отдѣление тѣлохранители.

Княжески штандартъ.

НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО на каляска съ 4 коня.

Отъ дѣсно на Княжеската каляска Столичний Командантъ.

Отъ лѣво на Княжеската каляска Командира на Собственний Конвой на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО.

Два взвода отъ Конвой на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО.

Единъ почетенъ караулъ съ знамето си и музика бѣше поставено предъ входа на зданието на Нар. Събрание.

Министерскій Съвѣтъ, Предсѣдателя и подпредсѣдателитѣ на Народното Събрание посрѣщнаха НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО на придвѣрието у входа на Народното Събрание.

Единъ отъ подпредсѣдателитѣ обяви на Нар. Събрание пристигванието на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО.

НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО влезна въ залата на Народното Събрание, предшествуванъ отъ Предсѣдателя и подпредсѣдателитѣ на Народното Събрание и последванъ отъ Министерскій Съвѣтъ и отъ Гражданската и Военната Си свита.

Като се въскачи на престола НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, произнесе слѣдующето слово:

Господа Представители!

Съ голѣмо удоволствие можъ да утвърдиж, че Вие, г-да Представители, и въ тая сессия на Народното Събрание изпълнихте успѣшно и твърдѣ похвално възложената Вамъ задача отъ възлюбленный Ми народъ.

Господа Представители!

Съ гласуванieto за отвърждаванье сключения договоръ между правителството Ми и предприемача за направата между-народната

железно-пътна линия Цариград—София—Варна. Вие, г-да Представители, запазихте отъ една страна достолюбието на Княжеството спрямо другитѣ държави, а отъ друга — интереситѣ на народътъ Ми.

Като Ви благодаримъ, г-да Представители, за гдѣто съ доказанія си патриотизмъ рѣшихте окончателно този важенъ въпросъ, обявявамъ настоящата втора сесия на IV Обикновено Народно Събрание закрыта.

Председатель: **С. Стамболовъ.**

Подпредседатели: { **Г. Живковъ.**
Тр. Пановъ.

Секретари: { **И. Лукановъ.**
А. Ташикмановъ.
Д. Мишевъ.
Н. Живковъ.
Т. Кърджиевъ.
Ф. Симидовъ.
И. Славейковъ.
Д-ръ Д. Вачовъ.
З. Градинаровъ.
И. Касабовъ.